

نیشانشکین

لیام تۆ فلاهیترتی
له ئینگلیزییهوه: ژیلا پهحمانی
(سنه)

ئیسواری درپژی مانگی حوزهیران بهرهو تاریکی دهرویشت و ورده ورده دووبلین دهخزایه ژتیر پهردهیهکی رهش، ههرچهنده به هۆی رووناکییه کزهکهی مانگ که له پشت ههوره خوری ئاساکانهوه دهدهوشایهوه، رووناکییهکی زهردهنگی سپیده ئاسا ئاراسته ی شهقامهکان و ئاوه رهشهکهی چهمی لیفه دهبوو. له نزیککی فۆر کۆرتی ئابلۆقه دراو شهپتیکی قورس بهردهوام بوو. له ههموو شوپنیتیکی شار ناو به ناو دهنگی رهشاش و تفهنگ، وهک وهپینی سهگان له مهزایهکی داپراو بپدنهگییهکهی شهویان دهشکاند. کۆمارخوازان و دیموکراتهکان له شهپری ناوخویدا بوون.

لهسهر بانیک له نزیککی پردی ئۆکانیل، نیشانشکینیتیکی کۆمارخواز ئیشکی گرتبوو، تفهنگهکهی له تهنیشتی بوو و دووربینهکهشی به شانیهوه کردبوو. روخساری ئهوهک قوتابیان باریک و سوڤیانه بوو، بهلام چاوانی بریسکهی سارد و بی ههستی توندپهویک بوون، نیگای قوول و به ئه ندیشهی چاوانی پیاویک که راهاتبوون له مهرگ پروانن.

به پهروشهوه سهندهویجهکهی دهخوارد، له به یانییهوه هیچی نهخوارد بوو - نیگه رانتر له وهی بوو شتی پت بخوریت. پاش ئه وهی سهندهویجهکهی تهواو کرد، بوتلیتیکی ویسکی له گیرفانی دههینا، قومیتیکی ههلقویراند و نایهوه گیرفانی. بۆ بهک چرکه بیری کردهوه که خۆی بخاته مهترسییهوه و جگه رهیهک بکیشی یان نا؟ کارتیکی ترسناک بوو. لهوانیه برووسکهی لهو تاریکییهدا بهدی بکرت و دوژمنانیتیک ههبن پاسهوانی بدهن. له ئاکامدا بریاری دا ئهو ریسکه بکات. جگه رهیهکی نایه نیتو لیهکانی و شقارتهیهکی داگیرساند. خیرا مژیکتی لیدا و فهندهکهکی کورژاندهوه. دهسته بهجی گوللهیهک خۆی به شووری سهه بانهکه کیتشا، نیشانشکین مژیکتی تری لێ دا و کورژاندیهوه، پاشان بهدهم جیتودانهوه خۆی بهرهو لای چهپ خشاند.

زۆر بهئاگاو سههری بهرز کردهوه و بهسهه شووره کهدا پروانی. برووسکیک لیتی دا و گوللهیهک به لای سههیهوه

گیشه‌ی کرد، ده‌ستبه‌جی که‌وته‌خوار. برووسکه‌که‌ی بیینی، له‌و به‌ری شه‌قامه‌وه ده‌هات.

نیشانشکین به‌ره‌و دووکه‌لکیتشیک کشایه دواوه و به نارامی له پشته‌یسه‌وه خوی به‌رزکرده‌وه هه‌تا چاوانی هاوئاست له‌گه‌ل به‌رزی شووره‌که بوون. جگه له چوارچیه‌ی ناروونی بانی به‌رانبه‌ر، له ئاسمانی شین هیچی تری نه‌بیینی. دوژمنه‌که‌ی خوی حه‌شاردا بوو.

رێک ئەو کاته زرتپۆششیک به‌سه‌ر پرده‌که‌دا هات. به نارامی چوو له‌ شه‌قامه‌که و پاش په‌نجایارد له‌وبه‌ری شه‌قامه‌که‌وه وه‌ستا. نیشانشکین ده‌یتوانی ده‌نگی کپی مۆتۆره‌که‌ی بییسیت. لیدانی دلێ خیراتر بوو. عه‌ره‌بان‌ه‌ی دوژمن بوو، ویستی ته‌قه‌ی لی بکات، به‌لام ده‌یزانی بی فایده‌یه. گولله‌کانی ئەم هه‌رگیز ئەو پۆلایه‌یان کون نه‌ده‌کرد که ده‌عبا خۆله‌میشییه‌که‌ی داپۆشیبوو.

له شه‌قامیکی لاوه‌کییه‌وه، ژنیکی پیر هاته‌ده‌ر که سه‌ری به ده‌ستمالیکی له‌تله‌ت و دراو داپۆشیبوو. ئەو قسه‌ی له‌گه‌ل ئەو پیاوه‌ کرد که له قولله‌ی زرتپۆشه‌که بوو. ژنه‌که ئاماژە‌ی به‌و سه‌ره‌بان‌ه‌ کرد که نیشانشکینه‌که‌ی لی راکشا بوو، جاسووس بوو.

قولله‌که کرایه‌وه و سه‌ر و شانی پیاویک ده‌رکه‌وت که به ئاراسته‌ی ئەمی ده‌روانی. نیشانشکین تفه‌نگه‌که‌ی به‌رزکرده‌وه و ته‌قه‌ی لی کرد. سه‌ری پیاوه‌که شوڤر بووه‌وه سه‌ر دیواری قولله‌که. ژنه‌که‌ش خیرا به‌ره‌و شه‌قامه لاوه‌کییه‌که‌ی رای کرد. نیشانشکین دیسانه‌وه ته‌قه‌ی کرد، ژنه‌که رووی وه‌رگێرا و به قیژیه‌که‌وه که‌وته ناو ئاوهرۆکه.

له پری، ته‌قه‌یه‌ک له بانی به‌رانبه‌ره‌وه کرا و نیشانشکین به جینۆیکه‌وه تفه‌نگه‌که‌ی به‌ردا. تفه‌نگه‌که به ته‌قه‌یه‌که‌وه که‌وته سه‌ریان که به لای ئەمه‌وه مردوووه‌کانی‌شی به‌خه‌به‌ر هینا. نووشتایه‌وه که تفه‌نگه‌که‌ی به‌رزکاته‌وه، به‌لام توانایی نه‌بوو. باسکی سپر بووبوو. له ژیر لیوه‌وه وتی: «بریندار بووم.»

نیشانشکین که ئەم جاره به‌ر بووبوو سه‌ر بانه‌که. خوی خشانده‌وه لای شووره‌که. به ده‌ستی چه‌پ، باله برینداره‌که‌ی ئەو ده‌ستی گرت. خوتین به‌ نیو قولله‌که‌یدا ده‌هاته‌خوار، ئیشی نه‌بوو، سپری نه‌بییت. وه‌ک بلتی بالی پچرا بییت.

خیرا چه‌قۆکه‌ی له گیرفانی ده‌ره‌ینا. له‌سه‌ر سه‌نگه‌ری

شووره‌که کردییه‌وه و قولله‌که‌ی هه‌لدری. کونیک‌ی بچووک له‌و شویتنه‌ بوو که گولله‌که‌ چوو بووه ناو، به‌لام له‌و لاکه‌یه‌وه هیچ کونیک نه‌بوو. گولله‌که له ئیسقانه‌که‌یدا به جی مابوو، ده‌بی شکاندییتی. ژیرتر له برینه‌که، بالی چه‌مانده‌وه. به ئاسانی راست بووه‌وه. دانی چیرکرد تا به‌سه‌ر ئازاره‌که‌یدا زال بیت.

پاشان هه‌گبه‌که‌ی ده‌ره‌ینا. به چه‌قۆکه به‌سته‌که‌ی هه‌لدری و پاش ئەوه‌ی سه‌ری شووشه‌ یۆده‌که‌ی شکاند، شله‌تاله‌که‌ی تک تک به‌ردایه سه‌ر برینه‌که‌ی. له پیر هه‌موو گیانی نیشته‌ژان. لۆکه‌که‌ی نایه سه‌ر برینه‌که، پیچه‌ره‌که‌ی پیچایه ده‌وریه‌وه و به یارمه‌تی ددانه‌کانی به‌و سه‌ره‌که‌ی تره‌وه‌ی گری دا.

پاشان بیده‌نگ و جووله‌ پالی به شووره‌که‌وه دا و چاوانی ویک نا. ئیراده‌ی کرد تا به‌سه‌ر ئازاره‌که‌یدا زال بییت.

شه‌قامی ژیره‌وه‌ش ئارام و بیده‌نگ بوو. زرتپۆشه‌که خیرا به‌سه‌ر پرده‌که‌دا گه‌رابوو دواوه. سه‌ری ره‌شاشچییه‌که‌ی بی گیان به‌سه‌ر قولله‌که‌دا شوڤر بووبوو، تهرمی ژنه‌که‌ش بی جووله له نیو ئاوهرۆکه‌دا که‌وتیوو.

نیشانشکین بۆ کاتیکی زۆر راکشا. تیماری برینه‌که‌ی ده‌کرد و پیلانی بۆ هه‌له‌هاتن داده‌نا. به‌یانی نابێ به برینداری له سه‌ره‌بان‌ه‌که بیدۆزیته‌وه. دوژمنه‌که‌ی له‌سه‌ر بانی به‌رانبه‌ره‌وه وه‌لامی هه‌لاتنه‌که‌ی ده‌دایه‌وه. پیوست بوو که له سه‌ره‌تادا ئەو بکوژیت. توانایی‌شی نه‌بوو تفه‌نگه‌که‌ی به کار بیینی، ته‌نیا یه‌ک ده‌مانچه‌ی هه‌بوو ئەو کاره بکات. پلانیکی دانا.

کلاوه‌که‌ی لا‌برد. نایه سه‌ر لوله‌ی تفه‌نگه‌که‌ی و به نارامی به‌سه‌ر شووره‌که‌دا به‌رزی کرده‌وه. ئەوه‌نده‌ی که له‌وبه‌ر شه‌قامه‌که‌وه ببینریت. ده‌ستبه‌جی ته‌قه‌یه‌ک کرا و گولله‌یه‌ک ناوه‌راستی کلاوه‌که‌ی کون کرد. نیشانشکین ئەم جاره تفه‌نگه‌که‌ی به‌ره‌و پی‌شسه‌وه لار کرده‌وه هه‌تا کلاوه‌که به‌ربوووه ناو شه‌قامه‌که، به‌لام پی‌ش ئەوه‌ی تفه‌نگه‌که‌ی بکه‌ویته سه‌ر زوی، گرتییه‌وه و رپی دا که ده‌ستی چه‌بی بی هه‌ست، بکه‌ویته سه‌ر بانه‌که و لی شوڤر بییته‌وه. پاش چه‌ند چرکه‌یه‌کیش تفه‌نگه‌که‌ی به‌ردایه ناو شه‌قام. خوی خسته سه‌ره‌بان‌ه‌که و ده‌ستی به دوا‌یدا راکیشا.

ئەم جاره خیرا به ئاراسته‌ی چه‌پ خوی خشاند و

په نهانی له گوښه‌ی سهر بانه‌که‌وه روانییه ده‌وروبه‌ر. فیله‌که‌ی سهری گرت. نیشانشکینه‌که که دیووی کلاوه‌که و تفه‌نگه‌که‌ی هم که وتوونه‌ته خوار. وای زانیبوو کوشتوویه‌تی و نیستا له به‌رانبه‌ر پریزیک دووکه‌لکیش وه‌ستا بوو. ناوری له ده‌وروبه‌ر ده‌دایه‌وه. سکچی سهری به‌روونی که وتبووه لای ناسمانی روژتاوا.

نیشانشکینی کو‌مارخواز پیکه‌نی. ده‌مانچه‌که‌ی له‌سهر شووره‌که هه‌لگرت. په‌نجا یارد لیسه‌وه دوور بوو - ته‌قه‌یه‌کی دژوار له و تاریکیه، به‌نازرتیکی کوشنده له بالی راستدا. نیشانه‌ی لی گرت. له خو‌شیان ده‌ستی ده‌له‌ری. لیوه‌کانی گه‌ست. هه‌ناسه‌یه‌کی قوولی دا و ته‌قه‌ی کرد. وه‌خته بوو له ده‌نگی ته‌قه‌که‌ی که‌ر بییت. ته‌کانیکی بو دو‌اوه خوارد.

پاش نه‌وه‌ی دووکه‌له‌که نه‌ما، سه‌یری نه‌و به‌ری کرد. له خو‌شیان قییراندی. دوژمنه‌که‌ی پیکا بوو. له‌سهر شووره‌که به‌نازاره‌وه ده‌تلایه‌وه. ته‌قه‌لای ده‌کرد تا خو‌ی له‌سهر پیتیان راگرت، به‌لام هیدی هیدی به‌ده‌ما که‌وت. وه‌ک خه‌ون بییت، تفه‌نگه‌که‌ی له‌ده‌ست به‌ربووه‌وه. دای له‌شووره‌ی دیواره‌که و که‌وته خوار، پاشان به‌سه‌ر نه‌ستوونی سهر‌تاشخانه‌یه‌ک که‌له‌مبازی دا و که‌وته سهر پیاده‌پیکه و وردوخاش بوو.

پی‌اوی گیانه‌لای سهر بان، هیزی لیبرا و به‌ده‌مداد که‌وت. جه‌سته‌که‌ی پاش نه‌وه‌ی بو‌چندان جار له‌فه‌زاکه سوورایه‌وه و سوورایه‌وه، به‌ته‌په‌یه‌که‌وه که‌وته زه‌وی و جوولای لی برا.

نیشانشکین که سه‌یری که‌وته‌ته‌خواره‌وه‌ی دوژمنه‌که‌ی کرد، مووچرکی به‌گیاندا هات. چیری شیری له‌ناخدا کوژایه‌وه. ویزدانی نارحه‌ت بوو. دل‌وپ دل‌وپ ناره‌ق نیوچاوانی داپوشیبوو. بریندار بوون و به‌دریژی روژتیکي هاوین، برسیتی و پاسه‌وانی کردن له‌و سهر‌بانه توانایی لی بریبوو. به‌دیتنی لاشه‌پارچه‌پارچه‌بووی دوژمنه‌مردووه‌که‌ی زویر بوو. که‌وته دانه‌چۆقه‌کردن و ده‌ستی به‌جینودان کرد. وتی: «نه‌فره‌ت له‌شهر، نه‌فره‌ت له‌من، نه‌فره‌ت له‌هه‌موو که‌سپیک.»

سه‌یری ده‌مانچه‌که‌ی کرد که دووکه‌لی لی به‌رزدبووه‌وه. به‌ده‌م جینودانه‌وه‌ی فری دایه‌سهر بانه‌که‌ی به‌رده‌می خو‌ی. ده‌مانچه‌که به‌که‌وته‌که‌یدا ته‌قه‌یه‌کی کرد

و گولله‌که‌ی به‌لای سهریدا گیقه‌ی کرد. ته‌قه‌که هینایه‌وه سهر خو‌ی هیدی هیدی نارام بوو. ترسه‌که‌ی ره‌وییه‌وه و پیکه‌نی.

دیسانه‌وه بو‌تله‌ویسکیه‌که‌ی له‌گیرفانی ده‌ره‌ینا و تا دوا تکی ده‌قی به‌سه‌ره‌وه نا. به‌هزی ناره‌قه‌که‌وه هه‌ستی به‌بویری کرد. بریاری دا شوینه‌که به‌جی بیلیت و به‌دوای بالاده‌سته‌که‌یدا بگه‌ریت تا راپورتی پی بدات. هه‌موو شوپنیک بیده‌نگ بوو. هیچ مه‌ترسیه‌ک نه‌بوو تا به‌ناو شه‌قامه‌که‌دا پروات، ده‌مانچه‌که‌ی هه‌لگرت و نایه‌گیرفانی، پاشان به‌نیو کلاور و ژنه‌یه‌که‌دا خو‌ی خشانده‌ناو ماله‌ژیرینه‌که.

کاتیک گه‌یشته‌کوژانه‌ته‌نگه‌به‌ره‌که‌ی هاوئاستی شه‌قام، هه‌ستی زانین له‌ناکاو دایگرت. تا ناوونیشانی نیشانشکینه‌دوژمنه‌که‌ی که‌پیشتر کوشتبوی بزانی، لای خو‌یه‌وه وتی: هه‌ره‌که‌سپیک بو‌بو‌ی تیرهاو‌پزتیکی باش بوو. ناخو‌ده‌مناسی؟ ره‌نگه‌پیش له‌دووبه‌ره‌کی که‌وته‌نه‌ناو سپا، له‌گرووه‌انه‌که‌ی ئیمه‌دا بو‌بییت. بریاری دا خو‌ی بخاته مه‌ترسیه‌وه و سه‌یری بکات. له‌کوژبنیکه‌وه سه‌یری شه‌قامی نوکانیلی کرد. له‌لای ژوورووی شه‌قام، شه‌رپتیکي قورس به‌رده‌وام بوو، به‌لام لای هم‌بیده‌نگ بوو.

نیشانشکین غاری دایه‌نه‌وبه‌ری شه‌قام، ره‌شاهه‌یه‌ک ده‌وروبه‌ری دایه‌به‌ر ریژنه‌ی گولله، به‌لام نه‌وه‌لات و خو‌ی فری دایه‌ته‌نیشته‌تهرمه‌که‌وه، ره‌شاهه‌که‌ی رایگرت. نیشانشکین لاشه‌بج‌گیانه‌که‌ی هه‌لگه‌راندوه، سه‌یری روخساری براکه‌ی کرد.

وليام نؤفلاهیترتی (۱۸۹۶-۱۹۸۴) نووسه‌ری نیرله‌ندی و یه‌کتیک له‌که‌سایه‌تییه به‌رچاوه‌کانی رنيسانسی نه‌ده‌بی نیرله‌ند.

سهرچاوه:

Nowruzi, Mehdi, and Parviz Birjandi.
Oral Reproduction of Stories. Tehran:
Samt, 2002.